ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

УДК 658.71/.75:355.6:004.9
JEL H56, H57, M15
DOI: 10.26906/EiR.2026.3(102).4718

ЄДИНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ДОКУМЕНТАРНА МОДЕЛЬ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ[1]

Здирко Наталія Григорівна*, доктор економічних наук, професор,
професор кафедри аналізу та аудиту
Вінницький національний аграрний університет

**ORCID 0000-0001-5968-3502*

Дата надходження статті: 03.08.2026
Дата прийняття статті: 29.08.2026
Дата публікації статті: 07.10.2026

Вступ. Оборонні закупівлі охоплюють визначення потреби, планування фінансування, укладення та виконання державних контрактів, здійснення платежів, постачання і приймання товарів, робіт або послуг. На кожному етапі формуються значні масиви закупівельних, договірних, бюджетних, облікових, логістичних і контрольних даних, однак їх розпорошеність між структурними підрозділами та відокремленими інформаційними системами не забезпечує цілісного відображення життєвого циклу закупівлі.

Несумісність форматів, класифікаторів та ідентифікаторів, неоднаковий зміст показників і повторне ручне введення інформації спричиняють помилки, розбіжності та ускладнюють визначення первинного джерела даних. Унаслідок цього знижується оперативність управління, обмежується можливість зіставлення використаних коштів із фактичними результатами закупівлі та формування цифрового аудиторського сліду.

Вирішення проблеми потребує формування єдиного інформаційного простору оборонних закупівель, у якому дані про планування, здійснення, фінансування, виконання та контроль розглядатимуться як складові єдиного інформаційного процесу. Його документарною основою доцільно визначити взаємопов'язані Звіт про оборонні закупівлі та Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі, автоматизоване формування й узгодження яких забезпечить зв'язок між оборонною потребою, умовами контракту, використаними ресурсами та фактично отриманим результатом.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. У зарубіжній науковій літературі оборонні закупівлі розглядаються як складний інституційний процес, результативність якого залежить від узгодження стратегічних потреб, бюджетних можливостей, державної політики та моделі придбання. A. Migone, A. Howlett і M. Howlett [1] досліджують політичні й управлінські чинники реалізації оборонних проєктів у Канаді та Австралії, а K. Patil і S. Bhaduri [2] обґрунтовують доцільність гнучкого, поетапного коригування параметрів закупівлі. Y. Reykers [3] пов'язує ефективність парламентського нагляду з доступом до інформації та спроможністю аналізувати технічні, фінансові й контрактні дані.

Інституційно-правові та стандартизаційні засади оборонних закупівель висвітлено в працях H. Masson і K. Martin [4], які проаналізували імплементацію Директиви 2009/81/ЕС, та M. Školník [5], який дослідив упровадження кодифікації й стандартизації НАТО у Збройних силах Словацької Респу-

[1] Дослідження проведено в межах наукового проєкту № 2025.03/0012 «Державний контроль оборонних закупівель в забезпеченні фінансової безпеки України» за рахунок коштів гранту Президента України для підтримки наукових досліджень і розробок молодих вчених-докторів наук (до 40 років включно), наданого Національним фондом досліджень України.

© Здирко Н. Г., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

бліки. Уніфікація класифікаційних підходів забезпечує однозначну ідентифікацію предметів постачання, сумісність інформаційних систем та автоматизований обмін даними.

Окремий напрям досліджень стосується цифрових методів контролю закупівель. M. Lyra, B. Damásio, F. Pinheiro і F. Bacao [6] узагальнили застосування машинного навчання, мережевого аналізу та ризик-індикаторів для виявлення шахрайства, корупції й змови. F. Decarolis і C. Giorgiantonio [7] дослідили корупційні «червоні прапорці», а M. Gnaldi та S. Sarto [8] наголосили на необхідності їх контекстної інтерпретації. Y. Yanuarisa та співавтори [9] визначають внутрішній аудит і аналітику даних важливими інструментами прозорості та підзвітності публічних закупівель.

У вітчизняних працях основну увагу приділено правовому регулюванню, організації та трансформації системи оборонних закупівель. М. Матвіюк і Т. Швидка [10; 11] розкривають її теоретико-правові засади, О. Голота [12] – міжнародний досвід формування закупівель для потреб оборони, О. Голота й О. Титковський [13] обґрунтовують критерії оцінювання системи закупівель Міністерства оборони та Збройних Сил України.

Водночас більшість наукових праць зосереджена на нормативному регулюванні, організації закупівель, контролі, оцінюванні ефективності або окремих ризик-індикаторах. Недостатньо дослідженим залишається формування цілісного інформаційного середовища, яке забезпечувало б автоматизоване поєднання закупівельних, договірних, фінансових, облікових і логістичних даних протягом усього життєвого циклу оборонної закупівлі. Потребує наукового обґрунтування й документарна модель автоматизованої звітності, заснована на взаємопов'язаних Звіті про оборонні закупівлі та Звіті про використання коштів на оборонні закупівлі.

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад формування єдиного інформаційного простору оборонних закупівель та розроблення документарної моделі автоматизованої звітності. Для досягнення поставленої мети передбачено визначити функціональне призначення є-простору, обґрунтувати структуру й інформаційне наповнення запропонованих Звіту про оборонні закупівлі та Звіту про використання коштів на оборонні закупівлі, встановити джерела автоматизованого надходження даних і механізм взаємного узгодження закупівельних, договірних та фінансових показників.

Методологічну основу дослідження становлять системний і процесний підходи, методи аналізу, порівняння, узагальнення та структуризації, використані для побудови цілісної моделі формування, перевірки й використання звітних даних у сфері оборонних закупівель.

Основний матеріал і результати. Інформаційне забезпечення оборонних закупівель охоплює бюджетні, закупівельні, договірні, облікові, логістичні та контрольні процеси. На кожному етапі формуються дані про потребу, фінансування, вибір постачальника, умови державного контракту, платежі, постачання та виконання зобов'язань. Водночас значний обсяг відомостей не гарантує належної якості інформації, яка залежить від її повноти, узгодженості, своєчасності та простежуваності.

Однією з основних проблем є розпорошеність даних між структурними підрозділами, документами, реєстрами та інформаційними системами. Відомості про потребу, бюджетне забезпечення, контракт, оплату й фактичне постачання часто формуються окремо, тому для визначення реального стану закупівлі необхідно додатково збирати та зіставляти інформацію, створену різними службами у різний час.

Проблему посилює функціонування відокремлених систем, призначених для планування, проведення закупівель, реєстрації контрактів, бухгалтерського обліку, платежів, управління запасами та контролю виконання. За відсутності інтеграції вони утворюють ізольовані інформаційні контури, у яких одна й та сама закупівля відображається з різним ступенем деталізації, за різними правилами та в різний час. Закупівельна система може містити відомості про контракт, але не про його фактичне виконання; фінансова – фіксувати платіж без інформації про поставку; складський облік – підтверджувати надходження товарів без даних про джерело фінансування та умови закупівлі. Тому окремі ресурси не дають цілісної відповіді на питання, що було заплановано, профінансовано, оплачено та фактично отримано.

Суттєвою проблемою є також несумісність даних. Інформаційні системи можуть використовувати різні формати, класифікатори, одиниці виміру, ідентифікатори контрактів і постачальників. Відмінності стосуються і змісту показників. Зокрема, вартість закупівлі може означати очікувану вартість, початкову ціну, чинну ціну контракту, суму зобов'язань або фактичних платежів. Без уніфікації термінів, реквізитів і правил формування даних їх автоматичне об'єднання не забезпечує достовірного результату.

Важливість стандартизації інформаційного забезпечення підтверджується зарубіжним досвідом, відповідно до якого уніфікація класифікаційних підходів сприяє однозначній ідентифікації об'єктів постачання та сумісності інформаційних систем [5].

Окремим недоліком є повторне ручне введення інформації про замовника, постачальника, предмет закупівлі, контракт, фінансування та платежі до різних документів і звітних форм. Це не створює нової інформаційної цінності, але підвищує трудомісткість роботи та ризик помилок, пропусків і розбіжностей. Крім того, ускладнюється визначення первинного джерела даних: якщо один показник міститься в кількох системах і має різні значення, виникає потреба встановлювати, яке з них є актуальним. Це послаблює відповідальність за якість інформації та перешкоджає формуванню цифрового аудиторського сліду.

Таким чином, зазначені проблеми мають системний характер: розпорошеність даних зумовлює їх неповноту, відокремленість систем – несумісність, а відсутність автоматизованого обміну – повторне ручне введення. У сукупності це знижує оперативність управління, ускладнює контроль виконання контрактів і обмежує можливість зіставлення використаних коштів із фактично отриманими результатами.

Вдосконалення інформаційного забезпечення оборонних закупівель потребує переходу від локального накопичення відомостей до їх системної консолідації. Кожний показник повинен мати визначене джерело, уніфікований формат і чіткий економічний зміст, а також використовуватися повторно без додаткового ручного введення. Це створює основу для формування єдиного інформаційного простору оборонних закупівель.

Усунення наявних проблем не може обмежуватися вдосконаленням окремих програмних продуктів або переведенням документів в електронну форму. Необхідним є створення цілісного цифрового середовища, у якому дані про планування, здійснення, фінансування, виконання та контроль закупівель є взаємопов'язаними складовими єдиного інформаційного процесу. Таким середовищем має стати єдиний інформаційний простір оборонних закупівель – є-простір.

Є-простір не слід ототожнювати з окремою інформаційною системою, реєстром чи базою даних. Він є організаційно і технологічно впорядкованим середовищем взаємодії державних замовників, фінансових органів, постачальників і суб'єктів контролю, у межах якого забезпечуються формування, передавання, перевірка, зберігання та використання даних протягом усього життєвого циклу оборонної закупівлі.

Об'єктом інформаційного відображення у є-просторі має бути вся послідовність подій: визначення потреби, планування фінансування, вибір способу закупівлі, укладення і зміна контракту, реєстрація зобов'язань, здійснення платежів, постачання, приймання та виконання контрактних умов. Це дає змогу простежувати перетворення бюджетних ресурсів на конкретний результат оборонного забезпечення.

Визначальною характеристикою є-простору є консолідація закупівельних, договірних, бюджетних, фінансових, облікових, складських, логістичних і контрольних даних. Кожний показник повинен зберігати зв'язок із джерелом виникнення, документом-підставою, часом формування та відповідальною особою. Необхідною умовою функціонування є-простору є автоматизований обмін інформацією між наявними системами. Їх інтеграція не передбачає ліквідації або повного об'єднання: кожна система може зберігати власне функціональне призначення, однак необхідні дані мають передаватися за уніфікованими форматами без повторного ручного внесення. Для цього потрібні єдині ідентифікатори закупівлі, контракту, замовника, постачальника та бюджетної програми.

Практична цінність є-простору полягає в аналітичному використанні консолідованих даних. На оперативному рівні вони забезпечують спостереження за виконанням контрактів, платежами та поставками; на контрольному – автоматизоване зіставлення показників і виявлення відхилень; на стратегічному – оцінювання структури закупівель, результативності програм та ефективності використання ресурсів.

Значення належного інформаційного забезпечення для здійснення контролю підтверджується результатами зарубіжних досліджень, у яких ефективність нагляду пов'язується з доступом до технічних, фінансових і контрактних даних [3].

Специфіка оборонних закупівель потребує поєднання інформаційної інтеграції з належним захистом даних. Доступ до інформації має надаватися відповідно до повноважень користувачів, ступеня її чутливості та встановленого правового режиму.

Отже, єдиний інформаційний простір оборонних закупівель пропонується визначати як захищене інтегроване цифрове середовище, що забезпечує консолідацію, автоматизований обмін, узгодження, зберігання та аналітичне використання структурованих даних про планування, здійснення, фінансування, виконання і контроль оборонних закупівель.

Документарною основою такого середовища мають стати взаємопов'язані Звіт про оборонні закупівлі та Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі. Взаємозв'язок основних джерел даних, механізмів їх інтеграції, документарної основи та напрямів використання інформації у межах є-простору представлено на рис. 1.

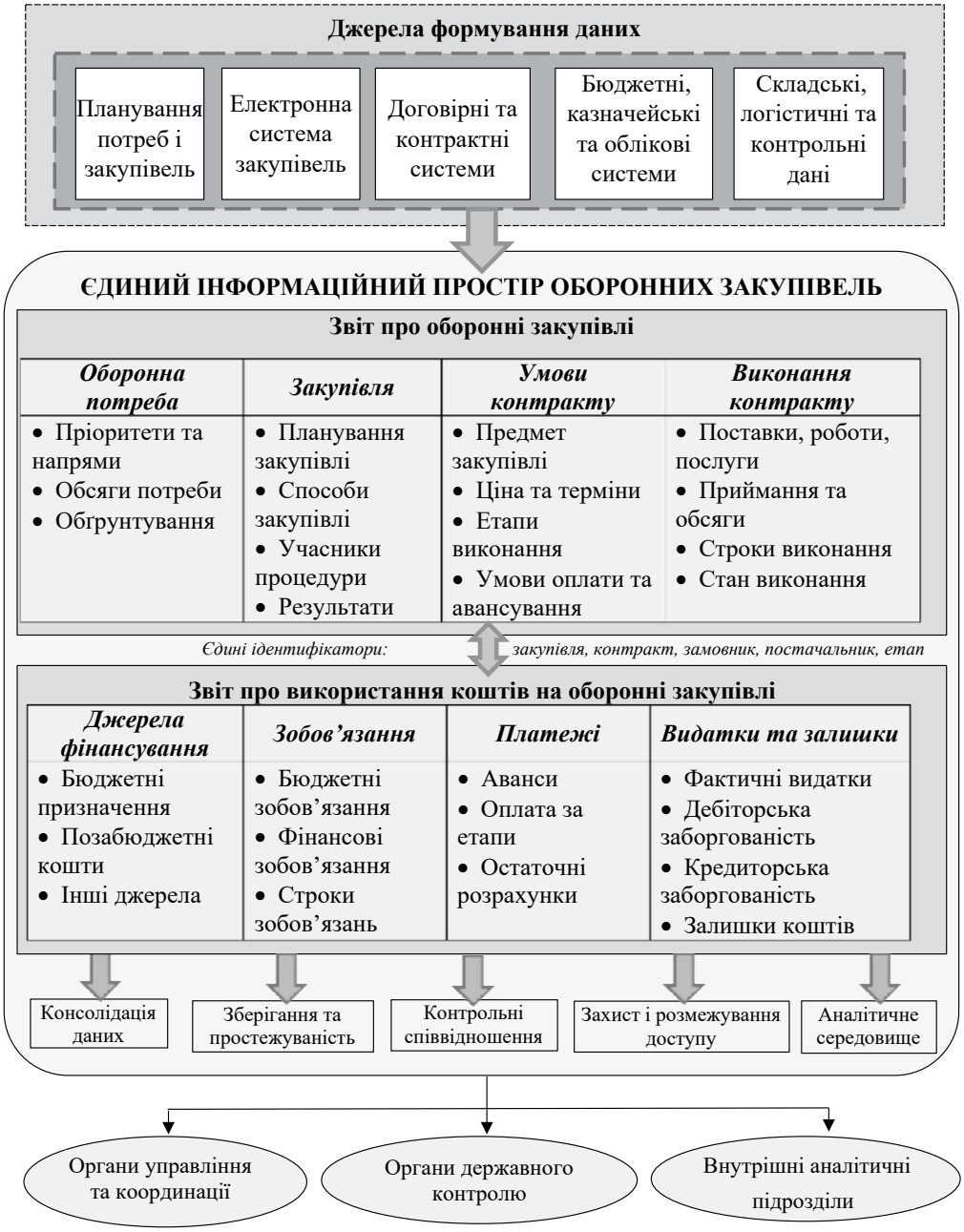

Рис. 1. Концептуальна модель єдиного інформаційного простору оборонних закупівель

Джерело: розроблено автором

Як видно з рис. 1, формування є-простору передбачає послідовне перетворення розрізнених відомостей із закупівельних, договірних, бюджетних, казначейських, облікових, складських, логістичних і контрольних систем на цілісну та узгоджену інформацію. Інтеграційний контур забезпечує автоматизований обмін, уніфікацію форматів, ідентифікацію та перевірку даних, які надалі консолідуються у двох взаємопов'язаних документах – Звіті про оборонні закупівлі та Звіті про використання коштів на оборонні закупівлі.

Таким чином, є-простір виконує не лише накопичувальну, а й координаційну, контрольну та аналітичну функції. Взаємне узгодження показників двох звітів дає змогу пов'язати процес здійснення оборонної закупівлі з її фінансовим забезпеченням, зіставити контрактні зобов'язання з платежами та фактичними результатами постачання.

Унаслідок цього створюється єдине інформаційне підґрунтя для діяльності державних замовників, органів управління та суб'єктів державного контролю, а також для прийняття своєчасних

і обґрунтованих управлінських рішень. Формування є-простору потребує визначення документів, у яких консолідовані дані набуватимуть завершеної, структурованої та придатної для управління і контролю форми. Документарною основою такого середовища запропоновано визначити два взаємопов'язані електронні документи – Звіт про оборонні закупівлі та Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі.

Їх поєднання має забезпечити інформаційний зв'язок між здійсненням закупівлі, виконанням державного контракту та рухом бюджетних ресурсів.

Запропоновані звіти не слід розглядати як додаткові форми періодичного ручного звітування. Вони мають функціонувати як структуровані електронні документи, показники яких автоматично оновлюються в міру виникнення відповідних закупівельних, договірних, фінансових і господарських операцій.

Дані повинні надходити з первинних інформаційних систем, а участь відповідальної особи зосереджуватися на перевірці, підтвердженні та поясненні показників, які не можуть бути сформовані автоматично.

Звіт про оборонні закупівлі призначений для відображення змістової та результативної сторони закупівлі. Він має містити відомості про потребу, предмет і спосіб закупівлі, державного замовника, постачальника, умови державного контракту, внесені до нього зміни, строки й обсяги виконання, приймання товарів, робіт або послуг, а також виявлені відхилення. Такий документ забезпечує послідовне простеження закупівельно-договірного циклу – від обґрунтування потреби до фактичного отримання результату.

Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі характеризує фінансове забезпечення цього процесу. У ньому мають узагальнюватися дані про джерело фінансування, бюджетні призначення та асигнування, бюджетні й фінансові зобов'язання, авансові та остаточні платежі, касові й фактичні видатки, дебіторську і кредиторську заборгованість, повернення та залишки коштів. Його призначення полягає у відображенні руху фінансових ресурсів і стану розрахунків за конкретною оборонною закупівлею.

Взаємозв'язок звітів має забезпечуватися єдиними ідентифікаторами закупівлі, контракту, державного замовника, постачальника, бюджетної програми та етапу виконання. Завдяки цьому закупівельні показники можуть автоматично зіставлятися з фінансовими: ціна контракту – із сумою зобов'язань, обсяги постачання – з платежами, аванс – із його погашенням, а стан виконання контракту – із залишками фінансування та заборгованістю.

Структура Звіту про оборонні закупівлі та Звіту про використання коштів на оборонні закупівлі має забезпечувати, з одного боку, розмежування закупівельно-договірних і фінансово-облікових показників, а з іншого – можливість їх автоматизованого зіставлення. Тому обидва документи повинні містити спільний ідентифікаційний блок, який пов'язує дані з конкретною закупівлею, державним контрактом, замовником, постачальником і бюджетною програмою. У Звіті про оборонні закупівлі доцільно виокремити чотири основні групи інформації. Перша характеризує потребу та предмет закупівлі: її підставу, найменування, кількість, якісні характеристики, орієнтовну вартість і строки постачання. Друга відображає організацію закупівлі: обраний спосіб, його обґрунтування, учасників, результати відбору та відомості про постачальника. Третя охоплює істотні умови державного контракту, зокрема ціну, строки, порядок розрахунків, авансування, графік постачання та внесені зміни. Четверта група характеризує фактичне виконання: поставлені обсяги, результати приймання, дотримання строків і якості, претензії, штрафні санкції та стан завершення контракту.

Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі повинен відображати фінансовий супровід тієї самої закупівлі. Його інформаційне наповнення має охоплювати джерело фінансування, бюджетну програму, затверджені призначення та відкриті асигнування; бюджетні й фінансові зобов'язання; авансові та остаточні платежі; касові й фактичні видатки; дебіторську та кредиторську заборгованість; повернення, економію та залишки коштів.

Порівняльну структуру та функціональне призначення основних інформаційних блоків двох електронних звітів узагальнено в табл. 1.

Таким чином, запропонована структура забезпечує розмежування відповідальності за формування закупівельних і фінансових показників та одночасно створює основу для їх взаємної перевірки. Спільні ідентифікатори й логічні зв'язки між інформаційними блоками дають змогу простежувати послідовність: потреба – контракт – зобов'язання – платіж – поставка – фінансовий результат.

Таблиця 1

Порівняльна структура Звіту про оборонні закупівлі та Звіту про використання коштів на оборонні закупівлі

Інформаційний блок	Звіт про оборонні закупівлі	Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі	Призначення взаємозв'язку
1. Ідентифікаційні відомості	Ідентифікатор закупівлі, замовник, постачальник, предмет, номер і дата контракту	Ідентифікатор закупівлі, контракт, замовник, постачальник, бюджетна програма	Однозначне поєднання закупівельних і фінансових даних
2. Потреба та предмет закупівлі	Підстава потреби, найменування, характеристики, кількість, строки, орієнтовна вартість	Джерело та обсяг фінансового забезпечення визначеної потреби	Зіставлення запланованої потреби з наданим фінансуванням
3. Організація закупівлі	Спосіб закупівлі, його обґрунтування, учасники, результат відбору, постачальник	Фінансові показники окремо не формуються, але використовуються спільні ідентифікатори	Підтвердження зв'язку фінансування з конкретною закупівлею
4. Державний контракт	Предмет, ціна, строки, авансування, порядок розрахунків, графік постачання, зміни	Бюджетні та фінансові зобов'язання, передбачені контрактом	Контроль відповідності зобов'язань чинним умовам контракту
5. Авансування та розрахунки	Передбачений розмір авансу, умови та строки його погашення	Фактичний аванс, остаточні платежі, повернення коштів	Контроль дотримання умов авансування та розрахунків
6. Виконання і приймання	Фактична кількість, вартість і строки постачання, документи приймання, якість	Фінансові зобов'язання, платежі та фактичні видатки за прийнятий результат	Зіставлення оплати з фактично отриманими товарами, роботами або послугами
7. Заборгованість і невиконані зобов'язання	Недопоставка, прострочення, невиконані етапи, претензії	Дебіторська та кредиторська заборгованість, непогашений аванс	Виявлення фінансових наслідків неналежного виконання контракту
8. Завершення закупівлі	Статус контракту, повнота виконання, результати та відхилення	Загальні видатки, залишки, економія, повернення та закриття зобов'язань	Комплексна оцінка результату закупівлі та використаних ресурсів

Джерело: сформовано автором

Як видно з табл. 1, обидва звіти мають спільний об'єкт інформаційного відображення – конкретну оборонну закупівлю, проте характеризують різні її сторони. Звіт про оборонні закупівлі документує виникнення потреби, організацію закупівлі, умови контракту та його виконання, тоді як Звіт про використання коштів відображає фінансування, прийняті зобов'язання, рух коштів і стан розрахунків.

Практична реалізація такої структури потребує визначення первинного джерела кожного показника та способу його внесення до звітності. Тому наступним етапом є систематизація джерел і способів автоматизованого формування основних показників двох звітів.

Практична реалізація запропонованої структури передбачає автоматизоване надходження показників із тих інформаційних систем, у яких вони виникають первинно. Закупівельні відомості мають отримуватися із систем планування та проведення закупівель, умови й зміни державного контракту – із договірних систем, дані про фінансування, зобов'язання та платежі – із бюджетних, казначейських і бухгалтерських систем, а інформація про фактичне виконання – зі складських, логістичних та облікових ресурсів. Кожний показник повинен мати визначене джерело, уніфікований формат, спільний ідентифікатор та зафіксований час оновлення, що унеможливлює його повторне ручне внесення й полегшує встановлення відповідальності за достовірність даних.

Автоматизоване формування Звіту про оборонні закупівлі та Звіту про використання коштів на оборонні закупівлі має здійснюватися в межах єдиного інформаційного процесу. Його основу становить принцип одноразового внесення даних у первинній інформаційній системі та їх подальшого багаторазового використання без повторного ручного перенесення. Це дає змогу поєднати закупівельні, договірні, бюджетні, фінансові, облікові та логістичні відомості щодо конкретної закупівлі.

На першому етапі дані автоматично надходять із відповідних інформаційних систем до інтеграційного контуру є-простору. Під час їх опрацювання перевіряються формат, повнота, актуальність та належність до конкретної закупівлі. Об'єднання інформації має здійснюватися за спільними ідентифікаторами закупівлі, державного контракту, замовника, постачальника, бюджетної програми та етапу виконання.

Після ідентифікації та уніфікації відомостей система формує попередні електронні версії обох звітів. Імпортовані реквізити заповнюються безпосередньо з первинних систем, розрахункові показники визначаються на основі встановлених алгоритмів, а подієві дані оновлюються у разі виникнення відповідної операції – укладення або зміни контракту, реєстрації зобов'язання, здійснення платежу, постачання чи приймання продукції.

До подання звітів має здійснюватися автоматизована перевірка їх внутрішньої узгодженості. Вона охоплює контроль наявності обов'язкових реквізитів, арифметичних співвідношень, хронологічної послідовності операцій і відповідності показників документам-підставам. Участь відповідальної особи необхідна лише для підтвердження сформованих відомостей, внесення пояснень або доповнення тих реквізитів, які потребують професійного судження.

Окремим елементом механізму є взаємне узгодження показників двох звітів. Його призначення полягає у встановленні відповідності між умовами державного контракту, його фактичним виконанням і фінансовим забезпеченням. Зокрема, чинна ціна контракту зіставляється із сумою бюджетних і фінансових зобов'язань, передбачений аванс – із фактично перерахованими коштами, обсяги прийнятої продукції – із платежами та фактичними видатками, а стан виконання контракту – із заборгованістю й залишками фінансування.

У разі дотримання встановлених співвідношень дані визнаються узгодженими та можуть використовуватися для подальшого контролю й аналізу. Якщо система встановлює розбіжність, автоматично формується контрольний сигнал із зазначенням пов'язаних показників, джерел даних і характеру відхилення. Такий сигнал не є безумовним підтвердженням порушення, а слугує підставою для перевірки його причин, надання пояснення або коригування помилкових відомостей.

Після завершення автоматизованих перевірок і підтвердження відповідальною особою електронні звіти підписуються кваліфікованим електронним підписом та зберігаються в є-просторі. При цьому мають фіксуватися джерело кожного показника, дата його формування, історія змін і користувач, який здійснив відповідну дію. Це забезпечує простежуваність даних і формування цифрового аудиторського сліду.

Узагальнений механізм отримання даних, формування двох електронних звітів, перевірки контрольних співвідношень та опрацювання виявлених відхилень представлено на рис. 2.

Як видно з рис. 2, автоматизоване формування та взаємне узгодження звітів становлять єдиний безперервний процес. Його результатом є не лише створення електронних документів, а й формування достовірної інформаційної основи для зіставлення використаних бюджетних коштів із фактичним виконанням оборонної закупівлі. Це розвиває закладену в статті ідею поєднання закупівельного, фінансового та контрольного інформаційних контурів у межах є-простору.

Автоматизоване узгодження двох звітів доцільно здійснювати за системою контрольних співвідношень, що забезпечує зіставлення закупівельних, договірних і фінансових показників за спільними ідентифікаторами закупівлі, державного контракту та етапу його виконання.

Зокрема, чинна ціна контракту має порівнюватися із сумою бюджетних і фінансових зобов'язань, передбачений аванс – із фактично перерахованими коштами та обсягом його погашення, кількість і вартість прийнятих товарів, робіт або послуг – із платежами й фактичними видатками, а стан виконання контракту – із заборгованістю, незакритими зобов'язаннями та залишками фінансування. Виявлені невідповідності повинні автоматично відображатися у формі контрольного сигналу із зазначенням характеру відхилення та джерел даних. Такий сигнал не є підтвердженням порушення, а слугує підставою для додаткової перевірки, надання пояснення або коригування показників відповідальною особою. У результаті взаємне узгодження звітів забезпечує своєчасне виявлення розбіжностей між умовами контракту, рухом бюджетних коштів і фактичними результатами оборонної закупівлі.

Інтеграція закупівельних, договірних, фінансових і виконавських даних має поєднуватися з їх належним захистом, оскільки частина відомостей про оборонні потреби, характеристики предметів закупівлі, обсяги та строки постачання належить до інформації обмеженого доступу. Тому доступ до є-простору

Рис. 2. Механізм автоматизованого формування та узгодження показників звітів у єдиному інформаційному просторі оборонних закупівель

Джерело: розроблено автором

доцільно розмежовувати відповідно до повноважень користувачів, змісту виконуваних ними функцій і правового режиму конкретних даних.

Кожний користувач повинен отримувати лише ті можливості перегляду, внесення, підтвердження, коригування або аналітичного опрацювання інформації, які необхідні для виконання його службових обов'язків. Водночас система має забезпечувати ідентифікацію користувачів, захищений обмін даними, контроль їх цілісності, резервне копіювання та фіксацію всіх операцій. Збереження відомостей про джерело показника, час його формування, історію змін і відповідальну особу формує цифровий аудиторський слід та підвищує доказовість інформації під час проведення контрольних заходів.

Доцільність використання автоматизованих аналітичних інструментів у закупівельному контролі підтверджується дослідженнями щодо застосування машинного навчання, мережевого аналізу та ризик-індикаторів [6], корупційних «червоних прапорців» [7], їх контекстної інтерпретації під час оцінювання корупційних ризиків [8], а також внутрішнього аудиту й аналітики даних [9] для підвищення прозорості та результативності контролю закупівель.

Отже, запропонована модель забезпечує не лише автоматизацію формування двох взаємопов'язаних звітів, а й створення цілісної інформаційної основи для управління, аналізу та державного контролю оборонних закупівель. Її практична цінність визначається можливістю пов'язати використані бюджетні ресурси з конкретними результатами виконання державних контрактів, зберігаючи при цьому належний рівень захисту і простежуваності інформації

Висновки. Обґрунтовано необхідність переходу від фрагментарного накопичення даних у відокремлених інформаційних системах до формування єдиного інформаційного простору оборонних закупівель. Його запропоновано розглядати як захищене інтегроване цифрове середовище, що забезпечує автоматизований обмін, консолідацію, узгодження, зберігання та аналітичне використання даних про планування, здійснення, фінансування, виконання і контроль оборонних закупівель.

Документарною основою є-простору визначено два взаємопов'язані електронні документи – Звіт про оборонні закупівлі та Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі. Перший відображає потребу, організацію закупівлі, умови контракту та результати його виконання, другий – фінансування, зобов'язання, платежі, видатки, заборгованість і залишки коштів. Поєднання їх показників дає змогу простежити весь процес – від визначення потреби до фактичного отримання результату та завершення розрахунків.

Запропонований механізм формування звітів передбачає одноразове внесення даних у первинних системах, їх автоматизоване передавання, уніфікацію, перевірку та подієве оновлення. Взаємне узгодження показників дає змогу зіставляти ціну контракту, зобов'язання, аванси, платежі, видатки, поставки, заборгованість і залишки фінансування. Виявлені розбіжності формують контрольний сигнал для додаткового аналізу, але не є безумовним підтвердженням порушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Migone A., Howlett A. & Howlett M. Procurement and Politics. Strategies of Defence Acquisition in Canada and Australia. Defence and Peace Economics. *Palgrave Macmillan.* 2023. 160 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-25689-9
2. Patil K. & Bhaduri S. 'Zero-error' versus 'good-enough': towards a 'frugality' narrative for defence procurement policy. *Mind & Society.* 2020. No. 19. Pp. 43–59. DOI: https://doi.org/10.1007/s11299-020-00223-7
3. Reykers Y. Strengthening parliamentary oversight of defence procurement: lessons from Belgium, *European Security.* 2021. No. 30(4). Pp. 505–525. DOI: https://doi.org/10.1080/09662839.2021.1886087
4. Masson H., Martin K. The Directive 2009/81/EC on Defence and Security Procurement under Scrutiny. *European Parliament, Directorate-General for External Policies.* 2015. 52 p.
5. Školník M. Implementation of NATO Codification and Standardisation Activities in the armed forces of the Slovak Republic. *Ekonomia Bezpieczeństwa i Logistyka.* 2015. P. 70.
6. Lyra M., Damásio B., Pinheiro F., & Bacao F. Fraud, corruption, and collusion in public procurement activities, a systematic literature review on data-driven methods. *Applied Network Science.* 2022. No. 7(83). Pp. 1–30. DOI: https://doi.org/10.1007/s41109-022-00523-6
7. Decarolis F., & Giorgiantonio C. Corruption red flags in public procurement: new evidence from Italian calls for tenders. *EPJ Data Science.* 2022. No. 11(16). Pp. 1–38. DOI: https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-022-00325-x
8. Gnaldi M. & Sarto S. Measuring Corruption Risk in Public Procurement over Emergency Periods. *Social Indicators Research.* 2024. No. 172. Pp. 859–877. DOI: https://doi.org/10.1007/s11205-024-03331-w
9. Yanuarisa Y., Irianto G., Djamhuri A., & Rusydi M. Exploring the internal audit of public procurement governance: a systematic literature. *Cogent Business & Management.* 2025. No. 12(1). Pp. 1–27. DOI: https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2485411
10. Матвіюк. М. Теоретико-правові аспекти закупівель товарів, робіт та послуг для потреб оборони. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2016. № 3(1). С. 185–188. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2016/VKNU-ES-2016-N3-Volume1_236.pdf
11. Швидка Т. І. Особливості державного регулювання оборонних закупівель. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2024. Вип. 81(1). С. 308-314. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.1.49
12. Голота О. Аналіз міжнародного досвіду підходів до формування та управління системою державних закупівель для потреб оборони (На прикладі діяльності Міністерства оборони Великобританії). *Social development & Security*. 2019. Vol. 9, Is. 2. С. 80–100.

13. Голота О., Титковський О. Механізм застосування критеріїв і показників оцінювання функціонування системи закупівель Міністерства оборони та Збройних Сил України в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід.* 2024. № 2. С. 193–199. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.193

REFERENCES:

1. Migone A., Howlett A., Howlett M. (2023) Procurement and Politics: Strategies of Defence Acquisition in Canada and Australia. Cham: Palgrave Macmillan. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-25689-9
2. Patil K., Bhaduri S. (2020) 'Zero-error' versus 'good-enough': towards a 'frugality' narrative for defence procurement policy. Mind & Society, vol. 19, pp. 43-59. DOI: https://doi.org/10.1007/s11299-020-00223-7
3. Reykers Y. (2021) Strengthening parliamentary oversight of defence procurement: lessons from Belgium. European Security, vol. 30, no. 4, pp. 505-525. DOI: https://doi.org/10.1080/09662839.2021.1886087
4. Masson H., Martin K. (2015) The Directive 2009/81/EC on Defence and Security Procurement under Scrutiny. Paris: Fondation pour la Recherche Stratégique. Recherches & Documents, no. 03/2015. Available at: https://surl.li/ngpysd (accessed July 31, 2026).
5. Školník M. (2016) Global supply chain standards and solutions in the context of legislative and structural tools of the Ministry of Defence of the Slovak Republic in alliance cooperation. Zeszyty Naukowe AON, no. 1(102), pp. 69–74. Available at: https://bibliotekanauki.pl/articles/119696.pdf (accessed July 31, 2026).
6. Lyra M., Damásio B., Pinheiro F. L., Bacao F. (2022) Fraud, corruption, and collusion in public procurement activities: a systematic literature review on data-driven methods. *Applied Network Science,* vol. 7, article 83. DOI: https://doi.org/10.1007/s41109-022-00523-6
7. Decarolis F., Giorgiantonio C. (2022) Corruption red flags in public procurement: new evidence from Italian calls for tenders. *EPJ Data Science,* vol. 11, article 16. DOI: https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-022-00325-x
8. Gnaldi M., Del Sarto S. (2024) Measuring corruption risk in public procurement over emergency periods. *Social Indicators Research,* vol. 172, pp. 859-877. DOI: https://doi.org/10.1007/s11205-024-03331-w
9. Yanuarisa Y., Irianto G., Djamhuri A., Rusydi M. K. (2025) Exploring the internal audit of public procurement governance: a systematic literature review. *Cogent Business & Management,* vol. 12, no. 1, article 2485411. DOI: https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2485411
10. Matviiuk M. (2016) Teoretyko-pravovi aspekty zakupivel tovariv, robit ta posluh dlia potreb oborony [Theoretical and legal aspects of goods, works and services purchases for state defence needs]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences,* no. 3(1), pp. 185–188. Available at: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2016/VKNU-ES-2016-N3-Volume1_236.pdf (accessed July 31, 2026). (in Ukrainian)
11. Shvydka T. I. (2024) Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuvannia oboronnykh zakupivel [Features of state regulation of defence procurement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo – Uzhhorod National University Herald. Series: Law,* vol. 81(1), pp. 308–314. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.1.49. (in Ukrainian)
12. Holota O. (2019) Analiz mizhnarodnoho dosvidu pidkhodiv do formuvannia ta upravlinnia systemoiu derzhavnykh zakupivel dlia potreb oborony (na prykladi diialnosti Ministerstva oborony Velykobrytanii) [Analysis of international experience of approaches to set and manage the defence procurement system: the example of the UK Ministry of Defence]. *Social Development & Security,* vol. 9, no. 2, pp. 80–100. DOI: https://doi.org/10.33445/sds.2019.9.2.7 (in Ukrainian)
13. Holota O., Tytkovskyi O. (2024) Mekhanizm zastosuvannia kryteriiv i pokaznykiv otsiniuvannia funktsionuvannia systemy zakupivel Ministerstva oborony ta Zbroinykh Syl Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Mechanism for applying criteria and indicators for assessing the functioning of the procurement system of the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine under martial law]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience,* no. 2, pp. 193–199. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.193 (in Ukrainian)

УДК 658.71/.75:355.6:004.9
JEL H56, H57, M15

Здирко Наталія Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналізу та аудиту, Вінницький національний аграрний університет. **Єдиний інформаційний простір оборонних закупівель: документарна модель автоматизованої звітності.**

У статті обґрунтовано необхідність формування єдиного інформаційного простору оборонних закупівель як захищеного інтегрованого цифрового середовища, призначеного для консолідації, узгодження, зберігання та аналітичного використання закупівельних, договірних, бюджетних, фінансових, облікових і логістичних даних. Запропоновано документарну модель автоматизованої звітності, основу якої становлять два взаємопов'язані електронні документи: Звіт про оборонні закупівлі та Звіт про використання коштів на оборонні закупівлі. Визначено структуру, інформаційне наповнення та функціональне призначення звітів, джерела надходження показників і принципи їх автоматизованого формування. Розроблено механізм взаємного узгодження закупівельних, договірних і фінансових показників за спільними ідентифікаторами. Об-

ґрунтовано застосування контрольних співвідношень для виявлення розбіжностей між умовами державного контракту, рухом бюджетних коштів і фактичними результатами закупівлі. Реалізація запропонованої моделі сприятиме скороченню ручного введення та дублювання даних, підвищенню оперативності звітування, формуванню цифрового аудиторського сліду та розвитку ризик-орієнтованого контролю оборонних закупівель.

Ключові слова: оборонні закупівлі, єдиний інформаційний простір, автоматизована звітність, електронний звіт, цифровий аудиторський слід.

UDC 658.71/.75:355.6:004.9
JEL H56, H57, M15

Nataliya Zdyrko, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Analysis and Audit, Vinnytsia National Agrarian University. **A unified information space for defence procurement: a documentary model of automated reporting.**

The article substantiates the formation of a unified information space for defence procurement as a protected digital environment for consolidating, exchanging, reconciling, storing and analysing procurement, contractual, budgetary, financial, accounting, logistics and control data. The study identifies weaknesses of the system: fragmented data, incompatible formats and identifiers, duplication, repeated manual entry, and the absence of links between financing, obligations, payments and procurement results. A model of automated reporting is proposed, based on two interconnected documents: the Defence Procurement Report and the Report on the Use of Funds for Defence Procurement. The first covers the defence need, procurement organisation, contract terms and amendments, delivery, acceptance and performance results. The second summarises financing sources, budget allocations, commitments, payments, expenditures, receivables, payables, refunds and remaining funds. The reports are linked through unified identifiers of procurement, contract, contracting authority, supplier, budget programme and performance stage. This enables automated comparison of contract price and commitments, advances and repayment, accepted supplies and payments, contract performance, liabilities and remaining financing. The reporting mechanism follows the principle of entering data once in the primary system and reusing them without repeated transfer. Imported, automatically calculated and event-driven indicators are distinguished, while responsible persons verify or correct data requiring professional judgement. Control relationships reveal discrepancies between contractual terms, budget flows and actual results; such discrepancies generate a signal for verification but do not prove a violation. The proposed model will reduce duplicate and manual data entry, improve reporting timeliness and reliability, ensure traceability and create a digital audit trail. It will also support continuous risk-oriented monitoring and strengthen the information basis for management decisions, analysis and public financial control.

Key words: defence procurement, unified information space, automated reporting, electronic report, digital audit trail.